

Bakkebasert optisk nattastronomi

Instituttet har siden ca. 1990 vært aktivt involvert i optisk nattastronomi, først og fremst gjennom det norske medlemskapet i NOT Scientific Association. Instituttet betaler kr. 300.000 pr. år som del av den norske medlemsavgiften til NOTSA, mens det øvrige dekkes av Norges Forskningsråd (den norske kontingenten er ca. 265.000 EUR pr. år). En stor omorganisering av driften av mindre og mellomstore europeiske observatorier vil nødvendigvis skje i løpet av få år, og det vil ha stor betydning for NOT. NOT utvikles i dag for å passe inn i en felles europeisk struktur i fremtiden ut fra en strategisk plan. Instituttet har erklært at det vil fortsette sin støtte til og bruk av NOT vitenskapelig og undervisningsmessig til 2009, men at vi innen den tid må vurdere fremtidig bruk. Instituttet har brukt NOT jevnt, og vi har hatt vesentlige aktiviteter innen ekstragalaktisk astronomi/kosmologi, stellar astronomi og solsystemobjekter. Det bemerkes at ingen av de i dag faste vitenskapelige ansatte som vil være ansatte etter sommeren 2008 har optisk nattastronomi som en vesentlig del av sine kortsiktige planer. Virksomheten i dag utføres nærmest i sin helhet av postdoktorer.

Det er en rivende utvikling innen optisk bakkebasert nattastronomi som går i to retninger: Store enkeltinstrumenter (i dag VLT, Gemini, Keck, Subaru etc., i forholdsvis nær fremtid "Extremely Large Telescopes") og survey-instrumenter som dekker store felt på himmelen (VST, VISTA, LSST, Pan-STARRS etc.), supplert av mindre teleskoper (2-4m) for mer spesialiserte supplerende oppgaver. Bakkebasert optisk nattastronomi er den mest klassiske av alle former for astronomi, men samtidig den største og kanskje den som utvikler seg raskest. Viktige nye innspill er aktivitetene til ASTRONET med den nylig utgitte "A Science Vision for European Astronomy" og det kommende "roadmap" for europeisk astronomi.

I instituttets langtidsplan for forskning 2006 – 2015 og strategisk plan 2006 – 2009 er det ikke tatt stilling til vår fremtidige utnyttelse og satsing på optisk nattastronomi: "Det foreslås å nedsette et utvalg i 2007 med deltagelse av en eller flere utenlandske eksperter for å utrede fremtiden for optisk astronomi ved ITA, inklusive bruk av NOT, CNO og eventuelle fremtidige storsatsinger. I 2007 vil randbetingelsene for å kunne foreta en slik vurdering ligge betydelig bedre til rette enn i dag." Med det siste mentes først og fremst at vi i løpet av 2007 ville kjenne forskningsområdene til de to førsteamanuenser som skulle ansettes. Vi ville dessuten se hva som kom ut av Forskningsrådets og Norsk Romsenters foreslåtte program "Rom for forskning".

Det er altså på høy tid å sammensette en komité som kan utrede mulighetene nærmere, noe som også er gitt i årsplanen for 2007: "ITA skal nedsette en komité med internasjonal deltagelse for å vurdere fremtidig deltagelse i bakkebaserte nattobservatorier".

Instituttleders forslag til vedtak er at vi nedsetter en komité med deltagelse fra instituttets ansatte, Norges Forskningsråd og eksterne eksperter for å utrede dette, sett i lys av instituttets status, langtidsplan for forskning, økonomiske realiteter og den internasjonale situasjonen. Jeg vil frem til instituttstyremøtet forhøre meg om mulige medlemmer i komiteen.

Per B. Lilje
Instituttleder